

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY

POLITIKAI, TUDOMÁNYOS ÉS SZÉPIRODALMI LAP.

A „Közlöny“ megjelenik minden vasárnap és csütörtökön reggel.

Szerkesztőségi szállítás:

piacz-sor, Dietrich-ház 277 sz. a hová a lapot illető küldemények, u. m. dolgozatok, hirdetések, a szerkesztőségnek szánt nyomtatványok példányai, s a reklamációk utasítandók. Bermentellen leveleket csak rendes dolgozóktól fogadunk el. Közre nem bocsátható közleményeket nem teszünk felre, hanem elégetjük.

A „Közlöny“ előfizethető minden cs. kir. postahivatalnál, Kolozsvárt Stein János ur középüzetben, a könyvkereskedésben, hová a posta által küldendő pénzes levelek is csemegezendők. Előfizetési ár postai széküldéssel vagy házhoz kihordással: negyed évre 2 ft. 40 kr. fél évre 5 ft. egész évre 10 ft. p. p.

Hirdetések:

négyszer hasábozott sorát 4 ezüst krajczárért, irodalmiakét 2 krajczárért közöljük.

Közlemény az erdélyi muzeum-egyleti ajánlatok iránt.

VIII.

139

201.) Gr. Haller Ignác	500 pf. urb. pap.
202.) „ Beldi György cs. kir. pénzügyigazgatási elnök	500 „
203.) „ Beldi Györgyné, született b. Bruckenthal Berta	500 „
204.) B. idős. Bedeus József ő exoja egy pergamenre írt magyar oklevelet 1588-ról, és	100 „
205.) B. ifj. Bruckenthal József cs. kir. országos törvényszéki elnök	100 „
206.) Barcsay László úr	100 „
207.) Barcsay Lászlóné, szül. b. Bruckenthal Antonia	100 „
208.) Barcsay Zsigmond úr	500 „
209.) Szabó Lajos cs. kir. helytartósági tanácsos úr	100 „
210.) Szabó Lajosné szül. gr. Mikes Zsófia	100 „
211.) Salamon József hitudor és cs. kir. iskolai tanácsos úr	100 „
212.) Biró Miklós cs. kir. országos törvényszéki tanácsos úr	100 „
és egy öt forintos részvényt.	
213.) Donáth Sándor cs. kir. országos t. széki tanácsos úr tízévig évenként két rendez részvényt	10 ft. p. p.
214.) Istvánffy Pál cs. k. r. törv. széki tanácsos úr	10 „
215.) Kis Károly úr két dr. arany stu-	10 „
fát, 1 dr. sylvanit. (Schriftteller) és 10	„
216.) Sörtich Gusztáv úr	10 „
217.) Papp János úr	10 „
218.) Veress Ferenc úr	10 „
219.) Ifj. Szabó Lajos cs. kir. hadsereg-	5 „
beli lovas százados úr	5 „
220.) Szabó Béla úr	5 „
221.) Szabó József úr	5 „
222.) Koronka László úr	5 „
223.) Kerestély Károly úr	5 „
224.) Bathó József úr	10 „
225.) Basa Miklós úr	5 „
226.) Koronka Albert úr husz p. ft érte-	10 „
kü ásványt	
227.) Hersényi Sámuel úr	5 „
228.) Hersényi János úr	5 „
229.) Malom Károly úr	5 „
230.) Bodrogi Sámuel úr	5 „
231.) Szalanczy Gábor úr	5 „
232.) Baráth Zsigmond úr	10 „
233.) Szász Sámuel úr egyszer minden-	5 „
korra	
234.) Dévai János úr	5 „
235.) Körösi Sándor úr	5 „
236.) Tirczka Gyula jogász	5 „
237.) Gyárfás József úr	5 „
238.) Gyárfás Fer. tanuló	5 „
239.) Ifj. Gyárfás Elekné úr asz-	5 „
szony	
240.) Vajda Győző, jogász	5 „
241.) Ifj. Gidofalvi István úr	5 „
242.) Visa Sándor úr	5 „
243.) Horváth Ákos úr	5 „
244.) Istvánffy József úr	5 „
245.) Nagy László, jogász	5 „
246.) Csizsár Gyula, jogász	5 „
247.) Cziegler Frigyes cs. kir. pénzügyi fogalmazó úr	5 „
248.) Czinege Ferencz úr	5 „
249.) Mike György úr	5 „
250.) Dorgó Gábor úr	5 „
251.) Szebeni Pál úr	5 „
252.) Forrai Ferencz úr	5 „
253.) Ágotha János rajztanár úr a gr. Szechenyi és Vörösmarty olajba festett képeit.	

(Folytatása következik.)

N y o m o r.

IV.

A gazdasági termékek árának alább szállása csak akkor jele a jóllétnek, ha a termék bőségével arányban történik meg; különben a pénztelenség, a nyomor jele. És mindazok, kik az olcsóságot jóllét gyanánt kürtölik, önmagukat csalják és csalják azokat, kikkel ezt elhitetni törekednek.

Szólunk közelebbi három cikkünkben az erdélyi földbirtokosság nyomoráról.

Előadtuk azon hazafiúi kötelességet, mely polgári erénynek szenteli a nélkülözést és minden igyekezetünknek a végre közpon-tosítását, hogy földbirtokosaink adósságaiktól megmenekedjenek és e haza magyar nemzetiségének számára megmentsek azon földbirtokot, mit atyáink a századok viha-rai közt képesek voltak reánk hagyni.

E cikkben egy reményt fogunk feste-ni, hogy ez alányomott állása földbirtoko-sainknak nem lesz mindig így. De intünk mindenkit: ne ringassa magát azon hitben, hogy e remény rögtön teljesülend. Reá nézve a jelenben egyetlen egy menekü-lést csak a nélkülözések és családi áldozatok szilárd rendszere fogja meghozni, mert a remény, mit vázolni fogunk, csak évek múlva teljesülend; a jövő hozandja azt, a jelen nem.

Honnan van, hogy Erdély földé termé-ketlenebb, mint bármelyik szomszéd tarto-mányé; hogy Erdély egy része havasok-ból áll, melyeknek lakói elegendő élelmi cikket nem termeszthetvén, a piacról vá-sárolja azt és mégis darab idő óta e silány földi országban olcsóbb minden termék, mint szomszédjában bárhol?

Ismételünk kell, hogy Erdély nem-zeti gazdaszatának bármely ágára nézve a fensőbb theoriákat ok nélkül fejtegetjük. Tekintsük az életet, a mindennapi kö-rülményeket. Egyedül ezek fejtik meg paradox létük szerint azon abnormis állást, melylyel kinludunk.

Ki Erdély földbirtokosainak az általuk birt földben fekvő tőkéit tekint, nem hibá-zik, ha a százezer váltó cédula forintot ve-szi azon középszámnak, melylyel ők bir-nak. Ez középértéke azon földbirtokoknak, melyekben hajdani földesuraink a jelenben véres verejtékeiket pazarolják, s oly kí-nal, oly silányul élnek belőle.

Hasonlitsuk ezen földtőkével ösz-sze capitalistáink azon pénz erejét, mely velek szemben áll. Mi gazdasági ismerjük ö-ket, tudjuk, kik szokták borainkat, gaboná-inkat, marháinkat megvásárolni. Öszintén számítsuk fel medius proportionalisát az általuk birt pénzűtőkének; s mi lesz ez? Ötezer váltó forint.

Imé így állunk. A százezerrel szem-ben állanak az ötezer. És a százezernek termékeinek árát az ötezer határozzák meg!

Ez eleme mindazon pangásnak, mely-lyel az erdélyi földmivelés vesződik. A nemzetgazdaszatban minden iparágak egy-másra kölcsönösen hatnak, s közjóllét csak úgy képzelhető, ha annak külön nevei egy-máshoz illő arányban állanak. A földtőkével a pénzűtőkének, a földmiveléssel a kézmű-nék és gyáriparnak kereskedésnek arány-ban kell lenni, különben bármelyik águnk aránytalansága visszahat a másira és töb-nyire éppen azt sújtja s teszi tönkre, mely erősebb, vagy ha ez nem történik, más tar-tományokkal kapcsolatnak kell a suly-egyet kereskedés után helyre állítani.

Számítsuk ezen igen nyilvános nem-zetgazdasági elvhez Erdély lakóinak e-gyik főhajlamát, melyet mult századok tör-ténetei fejtettek ki. Erdély sokáig volt a török uralom alatt és népének hajlamában mindenik osztállyal bőven feltaláljuk nyom-mait az azon időben beszívott keleti termé-szetnek. Erdélyben majd mindenki szer-felett ur hatnék és akar kényelmesen él-ni, de a mi a lehető legkevesebb fáradság-ba kerüljön.

Ezt látjuk városaink sok capitalistái-nál is. Nézzünk szét az általuk megkezdett vállalatok közt. Nehány évig az ilyen em-ber igyekszik, de alig van anyija, mivel

más országban valaki sensal lehet, s már megkezdődik a kényelem, s vállalata iránti hanyagság; megkezdődik a pipere és do-logtalanság; a kis tőkét úgy kell forgatni és úgy lesni meg a gazdának megszorult körülményeit, hogy ne az igaz érték legyen az ígért árak mértéke, hanem a kis tőkéből annyit lehessen speculálni pár nap a-latt, mi holnapok alatti hanyag életre elég legyen. Végre, miután ez néhány évig így foly, a capitalista ismét elesik, vagy ő, vagy a piperék özönében öltözködött maradék. És a kis capitalis nem gyarapodik folytonos munka, ügykezelet, igazság és méltányos-ság korlátai közti forgatással azzá, mivé lennie kellene, hogy t. i. e kis haza jóllété-nek emelésében jelentékeny tényezővé váljék. Így váltják fel a felesperedelt s el-esett kis capitalisták egymást. Mindeniknek a kis tüke után nagy nyereség kell, hogy kényelmesen élhessen. A nagy nyereség pedig kis tüke után csak úgy képzelhető, ha minél alább nyomják annak árát, a mit gaz-dáinktól bevásárolnak.

Példáját láttuk ennek a mult évi sző-lőtermésnél. — E cikk írója számos évek óta különös gondot fordít szőlőre; az év bármely részében nem mulasztja el a sző-lő fejlődését folytonos figyelemmel kísérni, és mindamellett, hogy a lefolyt év a meleg és nyirkosság mértékére nézve mindig ex-tremumokba ugrott, őszintén állíthatja, mi-képp soha se volt annak oly szaka, hogy a szőlő tizeneggy nappal hátrább állott volna fejlődésében, mint 1855-ben, úgy hogy kö-zép jószágú bortermést soha se vala lehe-tetlenség. Azonban már június vége óta megkezdették kis capitalistáink, bor-kupe-czeink, a jövő bortermés decreditirozni, s tizgarast váltóban ígérgetni egy erdélyi veder mustért szegény paraszt szőlősgaz-dáinknak.

A gondviselés a szent Mihály nap kö-rüli roppant melegek által dugába döntötte ugyan számításait egy részét, mert részük-ről nem sok különbséget tesz, ha rosszabb is a must, csak hogy olcsó legyen, mert azt már az első évben kikorcsomárolják váro-si csapszékeiken; s kevés közülök, ki azt pár évig megtartaná. Már pedig a köznép a rossz új bort is kénytelen meginni, ha jobb nincs. De az általuk tett elhíresztelésnek meg volt gazdáinkra nézve szerencsétlen eredménye.

A székelyek és más havasi vidékek lakói nem tudták a szőlőnek oly megéré-sét, minőre october végéig kifejlődött, s szüreteinkre meg se jelentek. Szegény pa-raszt gazdáinknak pénz kellett az adóba és pénz földbirtokosainknak a september ele-jén felzúdult bitelezők kamataiba. Így szállott le az erdélyi bor vedre közép árban 2 v. frtra, néhol még 1 ft. 15 kra is vál-tóban.

És ha ez így foly, ha képesek lesznek vedrét 1 ftig vcz. lenyomni, akkor odavan Erdély szőlőmivelése, fel kell azzal hagyni. Egy hold erdélyi szőlőnek közép termését, több évet véve számítás alá, nem lehet száz vedren felül tenni, számítsa fel bárki a miv-elési napszámokat és azok árát. Ez hol-donként, a karón, trágyázási költségén, s vin-czelléri béren kívül, ismét rámegey leg-alább száz váltó forint, következésképp, ha szőlős gazdáink tovább is kupeczeink alá-nyomó kezeiben maradnak, odavan Erdély gazdaszatának épp azon ága, mely a jövő-ben külkereskedésünk legfontosabb cik-két igéri.

E bajokat a kolozsvári vasút fogja megorvosolni. A szebeni ezt nem te-heti, hatása alig lesz érezhető Erdély egy kis szegletén, Hunyad- és Alsófehérmé-

gyékben, melyek a Maroson eddig is bírták a vízi útát és a szászságon, mely az Aldu-naitartományoknak szomszédjában az a-zokkai kereskedésnek legalkalmasb helyét lakja.

Erdély most Európa pénzes és gyár-iparos tartományaitól elszigetelten áll s a mi kapcsolata van velük, az is mindeddig szegényítőleg hatott. Nyugot - Európának pénz és ipar hatására nézve a végpont Deb-reczen, azon innen kezdődik a terra incognita és tart az al-dunáig. Ha áttörétek hava-sainknak zárvonala, ha a vasút kapcsolatba hoz minket a pénzes és mivelt tartományok tőkéivel, nem többé ötezer a százezerre-vel, hanem százezer a százezerrel állan-danak szemközt, s megadják igaz értékét annak, a mit természetünk, Lovainak, szar-vasmarháinkon s folytatva évenként, neme-sítendő borainkon kezdve, le a felesleges gabonáinkból kiégetendő szeszig és a fűig, mindezen áruk többé nem akis tőkékre lesz-nek szorulva, hanem megnyílva azok elad-hatása nyugot előtt, mely nagy — tehát kis-sebb száztólira számított tőkével az igaz árt képes fizetni és ha terméketlen év áll elő, nem lesz kénytelen Erdély földnépe é-hen halni, vagy a kupeczekből drágán ven-ni mindennapi kenyerét, a vasút képes azt szállítani termékenyebb vidékről. Viszont, ha gyári s kézműi cikkre szükségünk van, nem leszünk kénytelenek roszat és roppant drágán bevásárolni, hanem kapjuk illő áron. Kis tőkepénzesekünk közül bukni fognak u-gyan azok, kiknek ügyességek és szorga-lomuk nem lesz külföld concurrentiájával megküzdeni. De valljuk meg az igazat: mi hasznót tettek eddig is a köz jóllétre? —

Szerencsés azon ország, melyet a je-lenkor gőz- és erőmű- találmányai az ipar azon fókán találtak, hogy annak egyiránt kifejelett gazdasága, kézmű- és gyáripara s kereskedése, mint egy körben, saját közép-pontja körül egyiránt mozogjon. De a hol ez nincs, hiába akarja elszigetelni magát: a gőzhajók és vasutak nemcsak ugyanazon birodalom egyes tartományai, hanem a kü-lön birodalmak közti prohibítív zárvonatokat is áttörték és az emberiség indul egy kö-zös ipar családdá átalakulni. Azon elmara-dott kézmű-ipar, azon kisszerű kereskedés, mely Erdélyben kevés kivétellel odasoro-zható, hová a piacson almat áruló óras asz-szonyé, ki vékával vesz, s egyenkint ad el; azon kis tőkék, melyek után eddig oly ke-vés szorgalom mellett kényelmesen lehetett élni, de a melyek együtt mind odahatottak, hogy Erdély földmivelése tönkre silányul-jon, többé azon alakban, mint eddig, fenn nem tarthatják magukat. Megrázza azokat Nyugot-Európának pénze és ipara mely a vasuton hozzánk hat. A romlott gyümölcs elhulland, a ki pedig élni képes, mert szor-galom s munka után akar élni, az nem fog pangani, hanem emelkedni azon illő fokra, melyet mindenki, ki a nemzetgazdaszat bármelyik ágában szorgalommal és egye-nességgel küzd, magának méltán igényel.

G. J.

A kolozsvári keresk. és iparkamara 1856 nov. 19-kén tartott XIII. közgyűlésének.

Jegyzőkönyve.

(Hivatalos kivonatban.)

Elnök ur közelebről Bécsbe lévén rándu-landó, megbízást kap, hogy a mult közgyűlés némely határozatait sziveskedjék személyesen sür-gelni: ezek közé tartozik: a Kolozsvárra terve-zett reál tanoda felállítása, az irnoki állomás megnyerése, és az ausztriai hitegylettel kért fiók bank. — Elnök ur igéri, hogy a rábizot-takban igyekezni fog minden tehetsége szerint eljárni.

Besztercei szijgyártó Hügel Gottlieb egy kértet terjeszt a kamara elé, a melyben a m. kereskedelmi ministriumtól elvárásaitól folya-
modik azon akadályoknak, a mik az általa, az Aranyos-Beszterczén, Szereth- és Duna-folya-
mokon a galaczi kikötőig megindított fakeskeske-
dést gátolják. Folyamodó kéri a kamarát, hogy
a brassói kamarával egyetértéssel emeljen pár-
toltó szöve-folyamodvány mellett, a melynek e-
redetijét személyesen készült a m. ministerium-
hoz benyújtani.

A fakeskeskedés folyamodónak már 26 év óta táplált eszméje. 1830-tól 1849-ig több íz-
ben utazta be Moldvát, Oláhországot, és megjárta
Konstantinápolyt. Ez utjaiban megtanulta a ha-
jóépítéshez szükséges minőségű fakát ismerni; s
miután látta, hogy a moldovai erdőségek, a roz-
kezelés mellett, rövid időn kimerülnek, meggyő-
ződött, hogy a Fekete-tenger hajóíróhoz az anyyira
szükséges épületek egyedül az ausztriai Kár-
pátok még érintetlen erdőségei fogják szolgál-
tathatni. Az ebből keletkező kereskedés három or-
szágnak, u. m. Bukovinának, Erdély és Magyar-
országnak fog jelentékeny aktív kereskedésévé
válni. Lelkesítve ez eszmétől az Aranyos-Besz-
tercze, s más mellékfolyókák, nevezetesen, a
Russaja és Lola patakok medrét megtisztítá ere-
detiükől egész Jakobenyt, s azon alól is, part-
jain az erdőséget megrikítá, s 1842-ben meg-
indítá az első tutaj-szállítványt, a melylyel a
Szerethre, s innen a Dunára érve, Galaczba eve-
zett, a hol mind a cs. kir. ausztriai, mind az an-
gol és francia consulság az elismerés legkülö-
nőbb jeleivel fogadták.

Az így megindított fakeskeskedést folya-
modó egész 1848-ig üzte minden idegen segítség
nélkül, dacára a természetből s emberi armá-
nyoktól utjába állított akadályoknak: sőt föl-
hívta a m. kormányt is, hogy a megtört uton szállít-
son fát a kincstári erdőkől Galaczba, a mi meg-
is történt. Azonban a természetből vetett akadá-
lyok leggyöze után sok másszerű ellenséges kör-
lüményekkel kelle küzdenie. Nevezetesen Moldv-
ban az ottani lakosság ellenkezése miatt sok kárt
kelle szenvednie, noha a cs. kir. consulság pártó-
gása alá vette; de legnagyobb bajt okozott neki a
Manz-féle vasgyár Bukovinában, a mely Jako-
benynél a Beszterczére, a folyót egészen kereszt-
ül vágó gátot épített, 4 láb cséssel. E gátton a
tutajokat nem leheté soha kár nélkül leszállítani,
s midőn vállalkozó mindemellett, tovább is folya-
tatta a fakeskeskedést, az említett gyár igazgató-
sága, a kimpolungi cs. ki. gazdasági hivatal til-
alma ellenére, Csokanestinnél egy újabbat emelt.
Ez eljárás miatt a m. kormány kénytelen volt
megszüntetni a faszállítást Jakobenyn feljöl, és fo-
lyamodó kitartása azzal lön jutalmazva, hogy
tőnkre jutva, 1848-ban az egész vállallattal fel-
kelle hagynia.

Régi mesterségéhez visszatérve tölté az-
óta az időt, azonban látva, hogy a m. kormány
a hazai ipar előmozdítása érdekében az újabb
időkben a legszabadlelvűbb lépésekre és kész,
most a következő csekély kedvezményért folya-
modik:

1) Kegyeskedjék a m. ministerium meg-
hagyni a Manz-féle vasgyár igazgatóságának, hogy
a Jakobenynél épített vizgátot úgy módosítsa, a
mint van a csokanesti, a mely módosítás által,
a tutajozás lehetővé válnék, anélkül, hogy ebből
a gyár igazgatóságának kára következne; e ren-
delet anynyival következetesebb volna, minthogy
a bukovinai megyefőnökség 1846-ban ehhez ha-
sonlót adott ki a csokanestinnél levő gátra nézt,
s azt végre is hajlatta; —

2) tekintve azon körülményt, hogy folya-

modó volt, a ki e fakeskeskedés útját megtörte,
kegyeskedjék a m. kormányt, hogy felmenteni azon
költségekeni részvételtől, a mik idő folytával a
Besztercze folyó szabályozása körül fölmerül-
hetnek.

A földterület, a melyet a folyamodó által
üzött, s üzni szándékozott fakeskeskedés kezdő-
pontja van, nem tartozik ugyan a kamarakerület-
hez, sőt azon terület nagy része már Erdélyen
kívül esik, a kamara mégsem teheti, hogy e
fontos kérdésben igénytelen véleményét ki ne
mondja, miután az nemzetgazdasági szempont-
ból minden figyelmet érdemel, s ha bár közvet-
ve, de Erdély északnyugati kereskedelmével
összefügg.

A kamara nem bocsátkozhatik folyamodó
érdemeinek elítélésébe, a miket a Besztercze-folyó
tutajozatához a tétele körül tanusított, azon-
ban a kereséshöz csatolt hivatalos s így minden
hitelt érdemlő bizonyítványok kétségen kívül
teszik e fakeskeskedés lehetőségét, valamint azt,
hogy a vállalat utjában csak a módosított kéri
vizgát áll Jakobenynél.

(Folytatása következik)

Szilágyság, jan. 2. Közlebből egy ese-
tet hallottunk, mely a nép fellegására az igazság
szolgáltatás felől különös világot vet. G. helys-
égben történt. Kimentve a gazda éjszaka, házá-
tól nem messze fekvő hegyi pinchének ajtaját
nyitva látja. Mindjárt felkelti a bérést, s bötöl a
pinchéhez lopóznak, hol egy falubeli oláh talá-
lati gazdálkodva, kit még egyszer ugyane csón
rajtakapott volt, de akkor 40 piban megbékélt.
Kártételre ugyan még nem igen volt ideje. Elő-
fogták hát a jámbort, s addig tapogatták a farkó-
sokkal, miglen eszmélet nélkül nyult el a homo-
kon. Aztán levitték a faluba, s a feleségének
számbaadták. De a mi emberünket egész éjjel
kínozta a lelkiismeret tulbuzó törvénytételért,
s alig várta a reggelt, hogy keresztia *)
mint létéről tudomást vehessen. Hajnalban ablak-
hoz sompolyg, s im az elköltözéstől féltet pa-
tiens szélére beszélget. Bement. Hogy állunk
Togyer? Jaj azt sem tudom én, melyik világon
vagyok, úgy meggyilkolt kend az éjszaka. János
bácsi...! Egyet gondoltam Togyer: békéljünk
meg!... Nem békélék én, ha ezer forintot adna is
kend. Mihelyt meggyógyulok, feladom a vármeg-
yének, ha meghalok, felpanaszolja a feleségem!
De a káros nem tágitott egyezkedési aján-
lataival, s végre 36 piban csak ugyan megbé-
kéltek

Pár nap mulva az oláh még 4 pbot kért rá
(hogy a multkor fizetett 40 forintot egészen visz-
szakapja) — vagy felbontja az egyességet, s tör-
vényhez folyamodik. Denique, ezt is megkapta.

Szilágyság-Somlyó városa a napokban szin-
ház- és kaszinó- helyiség építését határozta el.
Időjárásunk néhány hét óta enyhe, tavasz-
as arculatot öltött; elszállott a hó a begyeteke-
ről, — meleg szél töltötte a mezők téli-zöld
szőnyegén, s ha így tart: tavaszt nem várva,
ibolya buvik a föld fagyos kerge alól... De fél-
re még a kikelet balga álmaival! Keresztül kell
dideregnünk a telet, hogy majd annál háborítla-
nabbul élvezzük az új nap üdítő erejét, patak
csörgését, lombok sutogását, ég-föld vidu-
lását **)

r. l.

*) Tréfás, népies kital.

**) A t. közlönel bocsánatot kell kérnünk, hogy e so-
rokat tárgyhalmaz miatt csak most közölhetjük Szerk.

r. l.

Torda, jan. 16. Az új beléptével kasi-
nonk gyűlést tartván, tisztviselői lemondottak,
minthogy törvényszabta idejük kelt; s nem
csak új hivatalnokok s új egyének léptek körébe.
hanem régi törvényeinkben módosítva, új hiva-
lok teremtek. A közmegelegüléssel viselt el-
nökségről tordai V. L. lemondván, elnöknek föld-
tehermentesítési biztos D. J.-et volt szerencsénk
megnyerni, ki hivatalát ösztöne szavakkal foglal-
ván el, ígéretet tett, a vezetésére bizott társulatot
törvényei szerint vezetni. Alelnök lett T. K.
Péntárnok: Cs. A. Könyvtárnok A. J. Jegyző:
K. E. Választott ezen kívül 8 választmányi tag,
kik a kasinó apróbb ügyeit határozzák el. Mint
schematismusokban sokszor láthatni, mi is ir-
hatjuk: egy hely üres, mert a gazdai hivatal el-
vállalására, mi legerhesebbek tartatik, egyén
nem ajánkozott. Ez és más körülmények alkal-
mat adának, hogy a kasinó törvényei módosítas-
ának, de többek nézetei oda hajlanak, hogy a
zokat alapjában megváltoztatni nem kell. Nem jó
a régi kerítést megbontani: mert kijő alóla a ki-
gyó. Ilyen formát mond valahol az, ki — per emi-
nentiam — bölcseletnek nevezte; aztán a törvé-
nyek, ha megtartatnak, jők is.

A kasinó által adati szokottbálok egész fár-
sángra rendeztetvén, a vidékiek kedvéért jónak
látjuk, az egész sorozatot ideiglatni. Polgári bál
tartatik jan. 14. 17. 24. 31. febr. 7. 14. 21-ki
Zárkörü jan. 22. febr. 5. 12. 19. estvéin

A Bács szántársulata több hét óta körünk-
ben tartja fenn Thalia templomát. Egy bérlet már
kelt, s mégis rendesen oly tömve a színház,
hogy alig férhetni bele. Csodálatos, a derék Gyul-
ai-társaság ennyivel nem dicsekedhetett. *)
Csengeri és Csengeriné a nap hősei.

A mily általános a panasz a pénz szűke mi-
att, melyet még a bugyillaris gyártóknak is meg-
kell érezni oly közszükség a marha-köst. Ez ú-
ton ütfélen hallható panasz eszünkbe juttatja,
hogy Tordán egy szecskavágot láttunk, mely az
országosan ismert, de nem eléggé méltányolt e-
rőművész Rajka gyárából került ki, az eddigiek
felett tökélyesítve. Higgyék el, uraim, oly célsze-
rű eszköz ez, hogy a 70 piba kerülő gépet min-
den gazdának, ki legalább 12 darab marhát tart,
meg kellene venni; csak egy teli használása töb-
bet meglakaritana 70 ftal. A törökbuza-köré az
a mi leginkább elvesztegetődik, minthogy a mar-
ha csak lapuját rája le; de a czukor tartalmu
kemény szár, a tulajdonképeni koró használatlanul
elhanyagódik. Nem ártana Rajka gépeit, melyek
pórbálva vannak, a kolozsvári lapok után is bő-
vebben ismertetni; mert távolabbi vidékeken la-
kó gazdák megismerkedve velök, kedvetkapnának
megrendeléseket tenni. **)

Eddig is, vásárok alkalmával, nehéz volt a
város aranyosi hídján a magdolulás miatt átha-
tolni; de mióta Új-Torda végéről az út-vám is
éppen a hidhoz tétellett, próbálja megakárki csak
egy szombatn reggel ott keresztül menni, meg-
látja, mi a nagy leányok sorsa — a várakozás,
megtanulja mi az élet elve — a türelem, megérti, mi
az államok axiomája — fizess. Különösen Aranyos-
szék része az, mely a nélkül, hogy egy negyed
mérföldnél többet utaznék az országos vámolás
alatti úton, s ezt is nélkülözhetné, felelte sokat
kell hogy fizessen. Valóban szánni lehet őket.
Főadójakat bizonyosan felülmutja ez az évenként
fizetendő összeg. I lehetetlen, hogy e tekintetből
alázatos folyamodásukat az illető felsőbb helyen
meg ne hallgassák. Híd- és út-vám egyszerre és

*) S ki vagy mi ennek oka? Alkalmassint azon körü-
lmeny, hogy Gy. ur társaságának a teli évszak-
ban szokta Tordát meglátogatni. Szerk.

**) Ha az isten éltet, tenni fogjuk azt. Szerk.

egy helyen s anynyi várakozás, felette fok is.

A közlebbi időkben Tordáról r. levelezői
aláírás alatt e lapban több ismertetés jelenvén
meg, a nélkül hogy azoknak alaposságát és üd-
vös hatását kétségbevonnam vagy bizonyítam
minthogy némely barátain s ismerőim tudják,
hogy egy vagy más lap levelezője voltam, ki
kell jelentenem, hogy azok nem a regibb r. leve-
lező tollából folytak, s irandó tudósításaimnak
habár anonyim, de mégis más aláírást haszná-
landok. *)

Falyi.

Kolozsvári napló.

* Lehetetlen elismerés nélkül említünk
színházunk igazgatóságának azon törekvését,
mely szerint a közönség kielégítésére mindent el-
követ. Mint értesültünk, legközelebb Kom-
lóssy Ida kisasszonyt is szerencsés volt ne-
hány vendégzerepre megnyerni, melyek köz-
vetlenül Munkácsi Flóra k. a. távozta után
veszik kezdetüket. Izen kívül több új színmű,
mint a „Londoni arslánok“, „Okos bolond“,
„Világ ura“, „Férjem színész“, „Nevelő keres-
telik“ előadására tételnek előkészületek.

* A „Kronstädter Ztg.“ egész cikksoro-
zatot szentel az ottani gőzfürdő ismertetésére. Ö-
römtünkre szolgál, hogy Kolozsvár is dicseked-
hetik hasonló fürdőintézetével, melynek jótékony
hatását anynyi sikeres gyógyeset és hálás szív
hirdeti. Köszönet érte Dr. Szombathelyi
urnak!

* További folytatása a keletre utazott Dé-
csői főlegelőre tett adakozásoknak. III. Kovács
L. 1 ft. Bánya Vitalis 5 ft. Arndt Gyula 2 ft.
Böhm Mihály 1 ft. Fazakas J. 3 ft. Sárkány P. 1
arany. Gegő J. 30 kr. Jancsó J. 3 ft. Biró P. 4
ft. Kócsi K. 2 ft. Földvári J. 4 ft. Földvári M.
2 ft. Földvári J. 2 ft. Zoltáni 2 ft. Botár 2 ft.
Sófávi 1 ft. Rucska J. 1 ft. Erdélyi Samu 1 ft.
Takács János 4 ft. Egy valaki 2 ft. Sami L. 2
ft. Garda J. 4 ft. Stark J. 5 ft. Bihari S. 1 ft.
Dávid Antal 1 ft. Bánya P. 4 ft. Szász Gerő
1 ft. Laposi Lajos 1 ft. pp.

* Beküldetett szerkesztőségünkhöz a Sze-
berényi Lajos által szerkesztett és kiadott „Né-
p- és történelmi könyvtár“ II. kötetének hatodik fü-
zete E folyóiratról közlebből könyvismertetést
fogunk adni egyik szak tudósunktól.

* Olvasóinkat közlebből érdekelni fog-
ja a „Déli báb“ azon tudósítása, mely szerint
a Szabó Richard által szerkesztett „Erdélyi
muzeum“ című alatti album gyors léptekkel hal-
lad elkészüléséhez, s oly csinnal és érdekes bel-
tartalommal leend kiállítva, mely bizonyára kie-
légítendi az előfizetőket, s az ezektől fennma-
radandó példányoknak biztos kelendőseget szer-
zend. A példányok febr. ar elejére elkészülnek,
midőn a szerkesztő ez ügyben személyesen jö-
vend le Kolozsvárra, innen ugyanazon hó végé-
vel visszatérendő, hogy állomását, mint ren-
des munkatárs, az említett lap szerkesztőségénél
ismét elfoglalja. Az album megjelenéséig folyóvást
e fogadtatik az előfizetés, egy példányra közön-
séges kötésben 3 pft, díszkötésben 4 pftjával.
Az előfizetők névsora, szerkesztő czime alatt,
a „Déli báb“ kiadó hivatalához utasítandó.

* Örömtünkre szolgál megezföldni azon,
már hírlapilag is elterjesztett hírt, mintha ügy-
véd Koronka Lajos úr meghalt volna.

* Keményfi József hazánkfia egy, a
londoni „Institut des Arts unis“ — egylett elnö-

*) Közleményei mindig hecserek előttünk.

Szerk.

TÁRCSA. FEDELES PIPA.

Eredeti beszély,

Dózsa Danieltől.

(Folytatás.)

VIII.

A nyári szünet alatt az irnokkar eltávoztván Várárhelyről s kö-
zöttük Tóháti is, Gusztó zavartalanul ábrándozhatott kedvesével; ta-
gadhatlanul azonban a mult téli kis öszszkeozeczanás alatt megki-
sértvén Mari szívének azon kérdését, ha vajjon Gusztót elfeledhet-
né-e? s a reménygazdag kebel igenlő feleletet adván, a hölgy
részéről fiatalunk szenvedélyes szerelme nem volt méltóan viszo-
nozva.

Ezen oda nem engedés az ifjat csak szenvedélyesbé tette;
az érzéki szerelmet a kételey és féltékenységgel folytonosan észlelti,
fél okai ezek az ily szerelmeknek. anynyira, hogy midőn a bizo-
nyos meggyőződés azokat meghusítja, velök fél érdeke a sze-
relemnek elvesztet.

A határozatlanság, a kételey mind inkább kezdé lovagunkat
gyötörni, s egész szenvedélyével östönözve érezte magát, a
hölgységi viszonyának végeldöntésére, melyet ekkor minden
hő nyilatkozatai dacára kétesnek talált, minthogy a lány a nél-
kül, hogy önmagát érdekelletlennek tüntetné ki, a komolyabb nyi-
latkozatok elöl csodás ügyességgel ki tudott vágni.

Kérdésen kívül, Gusztó képes volt Mariba érdeket gerjesz-
teni, de úgy látszik, a lány ábrándjait már nem elégté ki. Elő-
tte egy szerelmeért kevésbé rimánkodó, egy sokkal lovasias esz-
ménykép állott, kit azonban az ifjúság közt még nem talált fel.

E nagyszerű ábránd elől egyszer minden hölgy kebelben,
ezer közül egynek teljesül tündér álma, de kilencszáz kilencz-
ven kilencz utoljára is beéri egy becstelens falusi gazdával, vagy
városi polgárral, tanárral, katonatisztul.

Az öreg Guzman, utoljára is fia fölkerése folytán látoga-
tást tett Várnoknál, kivel hosszasan beszélt... beszélgetések

tárgyat Mari abból gyaníthatá, hogy neki nem volt szabad a csa-
ládi forumon részt venni.

Gusztó atya eltávozt, Várnoki kórágályhoz hívta leányát.
— Kedves Marim, szóla, isten kegyelméből már húsz é-
ves vagy, minthogy e század első napjaiban született.

— Húsz éves és három hónapos, kedves atyám, jegy-
zé meg Mari.

— E részletes tudomás jó jel, kedvesem, mostani beszél-
getésünk sikeréhez, a férjhez készülő hölgyek örömet számít-
ják a hónapokat is.

— Ah, nem oda számítottam, atyácskám, éppen nem un-
tam meg a pártát.

— Nő, de szóljunk komolyabban, Guzman Gusztó, mint
értem, irányodban rokonszenven viseltetik, atya jó barátom
volt ifjukorom óta, anyagi helyzetét szerencsésnek mondhatni, s
ez nagy kérdés read nézve, szereted-e őt?

— Nem tudom, kedves atyám.

— Hm! az baj, ő rég óta udvarol neked, eddig tisztába
jöhettél volna érzelmeid felől.

— Voltak perczek, melyekben úgy hittem, szereltem őt; az
tagadhatlan, hogy körében ekkor legjobban találok magam; de
mióta hobb nyilatkozatokat tesz, mióta úgy sejtem, hogy nejeül
őhajt, mindig csodás hidegséget érzek szívemben, a mint ő hoz-
zám közelit.

— Azzal minden hölgy úgy van, az álmenetel a vídám
hajadonságból a zártbál körü családi életre, azon ismeretlen
helyzet előléte, melybe a hölgy egy elhatározott szív-viszony
által ragadtatik, az élet, a sors, a bizonytalan jövő kétsége,
kérdésen kívül, most bátorító, majd rettegő hatással van a ke-
délyre; de végre is egy türethető viszony inkább boldogit, mint
azon szomorú sors, mely az agg leányoknak jut osztályrészül.

— És mégis én ez utóbbi sorsot örömetesebb hordanám,
hogysém bizonytalan jövőért kockáztassak. Azt hiszem, atyám,
lenni kell oly szív-viszonynak, mely vágyunkat teljesleg kielé-
gíti, melynek teljesültét forrón őhajtjuk; s csak is ily viszony
kecsesgethet biztos boldogsággal.

— Ah, gyermekem, az ily bizonyosnak vélt boldogság-
ban ezren csalódtak már, míg viszont ezren voltak boldogok, kik
kétes reményekkel léptek a pap elébe... A jég, hásság, hadverés
bizonyosan a sors munkája... az ember számít, számít, de az isten

végez. Én Guzman hozzá illő pártnak vélem, s atyai ohajtásom,
hogy ha nem szereted is olyan nagyon, de ellenszenved nincs i-
ránta, kezét fogadd el; mert mieftt szemeim behunyám, bizo-
sította ohajtom látni sorsodat.

(Folytatás.)

Könyvismertetés.

Kurzer Ueberblich der Literaturgeschichte Siebenbürgens
von der ältesten Zeit bis zu Ende des vorigen Jahrhunderts. —
Sylvestergabe für Gönner und Freunde, von Friedrich Schu-
ler v. Lybloy. Hermannstadt, gedruckt und im Verlage bei Ge-
org v. Closius. 1857. 8. II. és 112 lap.

Warheit ist das gediegeuste Gold des
Lebens, und das Palladium der Geschichte.

Ant. Kurz.

Az irodalom irott művekben nyilatkozó szellemvilága az
emberiségnek. Első nagyságu csillagok benne a lángelmék; a
másod rangnak képezik azok seregét, kik külön körökben em-
ozogva, különböző irányban, erővel s hatással működnek az em-
beriség szellemfejlesztésén. Vannak ezek mellett nagy számu buj-
dosók, s még számosabb parányok, kik némi fényt amazoktól
kölcsönöznek, s bármennyire közelítsenek is hozzák, mindig
parányok maradnak. Századok folyán számtalan bolygótűzek is
lobbanak föl, melyek nyom nélkül enyésznek el a szellemvilág
rétegeinek különböző pontjain. Ezeket amazoktól különválasztani,
s azoknak feltűnését, élesztő erejét s alkotóműveikben nyilatkozó
hatását a szellemvilág körének tágitására kijelölni, s egy egészbe
foglalva, összefüggőleg s objektíve tárgyalni, az irodalom tör-
ténetnek erős, és érdekes feladata.

Korunk békénapjaiban, midőn a nyers erő helyett a népek
s nemzetek műveltsége mérlegeltetik, és sarkigazság érvényre
kezd emelkedni, hogy legerősebb állam az, hol a vallás-erköl-
ciség egyedül szilárd alappal legfényesebb ponton áll a tudo-
mány, művészet és műszorgalom; érdekes tudnunk, kis hazánk
külön ajku népei mily arányban voltak tényező a közbirodalom
műveltségének emelésében. Különösen a magyar, minden jó,
szép s nemes iránt vele született hajlama s fogékonyságánál fog-

kétől a napokban kapott francia szövegű levél által az egyet levelező tagjává nevezetett ki. A levél tartalma, ha fordítás szerint, a következő: (London, január 15-én, 1857.) Tisztelt úr! Egyetünk feladata lévén mindazokat, a kik tanulmányaik és tevékenységük által a gazdasági tudomány tovább fejlesztésére befolyással vannak, tiszteltetéssel és kitüntetéssel jutalmazni, elhatároztuk, hogy önt külső levelezője tagjának kinevezze. — Ha e kitüntetés ön elfogadja, kérem, alólírtat megelőző válaszával tisztelni meg, hogy a nevére irandó hiteles oklevelet azonnal átszolgáltatassuk. — Miután önnök egyetünkbe vétele azon érdemek alapján történik, melyeket ön, uram, a gazdasági tudomány mezején naponként szerzett, ezennel föltüntetnek nyilvánítjuk a főlvetélt díj (taxa) fizetésére alólírt. Fogadja, tiszt. úr, megkülönböztető tiszteltetemet. Az „Institut des Arts unis“ elnöke. — Örömmel szolgálunk a tapasztalt, hogy a nevezett, s igen tekintélyes egyet figyelembe, s méltó elismerése még félreeső kis bérezes hazánk jelesebb szakférfiainak is lelkesítésére és nemes jutalmazására kiterjed. Azon rendkívüli kitüntetés, melyben Keményfi úr érdemei részesültek, mindnyájunk előtt nagy becses és jelentőséggel bír.

* A minap említett vívőiskolával egybekötött testgyakorlati intézet látogatói naponként szaporodnak, a mi örvendetes jele annak, hogy a szülők gyermekeik szellemi képzése mellett a test erőinek kifejlesztését is szükségesnek kezdik látni; az már százszor elmondott, de örök igazság, hogy csak ép testben lakhatik ép lélek, s a mi jelen nevelési rendszerünkben, bizony igen kevés gond volt fordítva az első képzésre. A ki magának fáradságot vesz ez intézet megtekintésére, a hol esti 5 órakor kezdődnek a gyakorlatok, saját szemével győződhetik meg arról, hogy minő kedvvel végzi ez apró had a legbajosabb gyakorlatokat, min megvárják rajtuk, hogy mennyire jól esik az iskola padján elszábadt tagjaiknak e rendszeres és élénkebb mozgás, mely egy ügyes tanító felügyelete alatt mindig az ovatosság korlátai közt történik, a kinek gondja van arra, hogy az erők a testek határát nemességéhez képest fokozatos arányban fejlődhetnek.

* A mint haljuk, a jelen vígalmi szak estélyei egyike a bornyumálí hid javára lesz rendezve. A cél szép, s a kik előmozdításában résztvesznek, az elmuló örömen kívül, azon szép öntudatot is nyerik, valahányszor e híd a kies fekvésű szőlőhegyekbe sétálnak, hogy annak létrejöttében nekik is részük van.

* A folyó hó 22-dikén tartott első álarozos (a másik muzemi volt) bál igen fényesen ütött ki, s 10 óráig éjfél után kettőig tartott.

* A kolozsvári régiségek conservatorát figyelemmeljeltük, hogy a hidkaput ügyekezett portatározatni, mert maholnap néhaivá lesz, mint anynyi más társai. A városi esküdt község gyűlésében ugyanis szó volt róla, hogy e kaput következő bűnei miatt lebontsák: 1) mert a mind inkább élénkülő hid utca közlekedését akadályozza; 2) mert boltozati igen ingatlak; 3) mert sokjóké van benne, a miből hasznosabb épületeket is lehet rakni, mint a minő e szűkkel és torku kapu. Ennyi ok elég ugyan, hogy a palácát eltörjék föltötte, s főleg, ha az utolsó pont alatt említett czélul egy lakatya építését lehetne kitűzni, az ezen őrségi felett hulló könyök közé tán a vigasz cseppjei is vegyülnének. Csak arra kérjük, ne rakják a barompiazzra a lerontandó kapu köveit, mert azt ugyan nem tudjuk, hogy önök-e most is a kövek, mint Linné korában, de félük, hogy elpárolognak a hosszúas állásban.

Nemzeti színház Január 21-én: „Czi-

gány, népszimű dalokkal, 3 felvonásban, irta Szilágyi, — zenéjét Doppler K. — Munkácsi Flóra k. a pesti nemz. színház tagja ez este kezdte meg vendég szerepeit. Rózi határos szerepében, melynek nehézségeivel sikeresen küzdött meg. Elanynyira, hogy a szép számmal begyűlt község teljesen igazolva találta azon kedvező elővéleményt, melylyel a fiatal művésznő vendégs erepései elibe nézett. S több jelenetét, mint szintén első kitéltét is, zajos tapsokkal köszöntötte. Tekintve azon külső előnyöket, melyekkel a vendégművésznő a természet-től örökölt, a m. deli alakját, idomítható hangját és kellemes arcának érzelmei kifejezésére való képességét, s számításba véve azt, hogy ez előnyöket, mint tapasztalók, előre megállapított felfogás és komoly tanulmány alapján törekszik a művészi cél elérésére felhasználni, örömmel csatoljuk reményünket azokhoz, kik M. Flóra k. a. művészi jövőjében fényes diadalokat s örökzöld koszorúkat látnak. Legyen elég most az üdvözlés. — Gyulai igen sikerülten festé el önkbe Zsiga cigány jellemét, úgy szintén Rónai is a Gyuriét, amár játéka nem látszott oly komoly tanulmány eredménye lenni, mint ezt Gyulainál tapasztalók, ki ez este ugyancsak kitélt magáért Pesti és K. Ida kielégítőleg játszott. A népdalok, leszámítva egy pár hamis hangot, elég jól voltak előadva, amár zenészeinket karnagya nem vezérelte, a miből talán még az is következhetik, hogy színészeink sügő nélkül fognak előadást tartani, mint szomszédunk megjegyzi.

Január 22-én: „Lavater“ Csekély község, a mi onnan származik, hogy a redouteban álarozos bál rendeztetett. Gyulai kitűnően játszott.

Január 23-án: „Czárna“ dráma 5 fel. irta Schriebe. Munkácsi Fl. k. a. másodszor lépett fel, mint Olga. Eszerep, úgy látszik, egyike legjobb szerepeinek. Sikerült jelenetét a szép számú közönség tapsokkal kísérte, melyeket érdekléssel jötték állni méltán megérdemelt. Váradin és Rónai igen jellemzőleg képviselék, amaz a czárné, ez a Villerbeck egyéniségét. Gyulai tulzó arcjátéka, s Pesti gépies, közönyös magatartása ellen kifogást kell tennünk.

Vegyes hírek.

+ A brassói kerületben a múlt évben 20 medvét és 102 farkast ejtek el, melyekért 550 frt. jutalom osztott ki.

+ Bécsben a „Wiener. Mediz. Wochenschrift“ szerint typhus uralkodik.

+ Karlsruheban az újvíj egy szerencsétlen eset által lön emlékeztetett. Egy hallgató a polytechnicumtól menet közben összeütközött bizonyos katonasízzal, ki kardot rántva, azonnal átszúrta. Az fju már meghalt.

+ Az idei farsang folyán, írja Pestről a Db. nagy veszőly fenyegeti a „zepperlit“, mert h. hetőlég végképp ki fog küszöböltetni, s helyét a „mazurka-polka“ diadallal foglalandja el. Német társakörben a „menuet“ fölélesztéséről is beszélgetnek. — Szolgáljon tudásul s alkalmazkodásul.

+ Pest a napokban egy nevezetes egyéniséget veszített el. Ez a sakk-játékban európai hírv Szén József. Neve világszerte ismert volt. Mint a pesti sakk-clubb elnöke, mintegy 10 év előtt a párisi sakk-társulatot legyőzte. A londoni műkiállítás ideje alatt az odavaló társulat szint küzdőre hívta. A város levéltárában letevé van azon okmány, mely az illető helyhez tá-

vózási engedélyért intéztetett. Londonban minden sakk-játékost legyőzt. Egyedül Anderson nyert tőle három játék közül — kettőt. Németország minden sakk-clubbja intézett hozzá meghívást.

+ Brüsszelben a nők nagy szorongatást állottak ki. A népszámitás alkalmával a hivatalok a keresztlevelek és életkor iránt kérelhellen szigorral tettek oly kérdéseket, melyekre a nőnem határozottan válaszolni vonakodott, mire, mint egy tekintélyes belga lap írja, az elegans világ-nak több ünnepelt delnőit az 1856. június 2-diki törvény 5-dik cikkelyével, 100 frank büntetés kirovásával fenyegették, s csak így tettek eleget a gyöngédtelen formalitásnak.

+ A dob-polgári tisztaság „Széchenyi“ nevet kap. A gát egyik oldalán felállítandó emlékszober rajzát gróf Andrássy Manó fogja készíteni, kinek művészi tehetségei eléggé ismertek.

+ Mint a „Br. Ztg.“ írja: „a bécsi hitelintézet részvényei, melyek már 396 keletáron álltak, darab idő óta 296—298-ra szálltak alá, s ily mély süllyedésből alig fognak egyhamar fölemelkedni. A várható esztalékok még csak a jelen, mindig csak mesterséggel fentartott árfolyamnak se fognának megfelelni és végre is az előbb anyanyira kedvelt papírnak még méjebb csökkenését eredményezendik. A hitelintézet a helyett, hogy programjához híven, a kereskedésnek és üzletnek lendületet adni ügyekezett volna, igen sokat üzérkedett a börzén, bankületeket tön, s így önmaga esett a mások számára szánt verembe: kivált az új vasúti-papírokkal tett rossz üzleteket. A közönség veszteségei ropantok. Csupán azon kár, melyet Bécs üzlet-emberéi szenvedtek, 25—30 millióra ug.

+ A nemzeti bank kormányzójának ez év elején tett előadása egyike a legnevezetesebb tények közül az államgazdaságt mezején, mert abban több oly momentum van, mi jövőre örvendetes kilátást nyújt, egyik az, hogy az állam adossága törlesztésére a m. évben több mint negyven millió pftot fizetett vissza, másik, hogy a forgalomban levő 380 millió ftnyi bankotkál szembe, van a banknak ércben és mindenféle javakban 491 millió pftja, s így 111 millió pftal több vagyona, mint kibocsátott bankotja. Ha ezt az állást a következő évekkel összehasonlítjuk, a bank állása kedvező színben mutatkozik.

+ Az ausztriai kereskedelmi és ipar hitelintézet igazgatója Pestre érkezett. Megjelenését kapcsolatba hozzák az intézet ama közelebbi határozatával, miszerint Pesten himarabb fiok-hitelintézet lenne felállítandó, tehát, hogy a helyiség körülményeivel akarna a helyszínen megismerkedni.

+ A magyar íróknak most kedvező alkalom ajálkozik, hogy nemzetök erkölcsi becsét a haza határában kívül is öregbítsék. Ugyanis, Szászországha Chemnitzben egy 45.000 pftnyi magányadomány következettlen egy óvó-gyarmatot alapítottak a gyámnelküli gyermekek számára. Még hiányzik egy kápolna, s hogy ezt is létrehozassák egy albumot szándékoznak kiadni, a melyben Europa valamenynyí nyelvei mind képviselve legyenek. Iróinktól is vers vagy prosa dolgozatokat örömmel fogadnak el. S mint-hogy a munkát még február folyán sajtó alá akarják adni, addig a munkák beküldendők lennénk.

+ A 19 éves Schwasz, a ki a Török János szerkesztése alatt ként népbén is irt, a londoni cronologiai intézet levelező tagjává van választva.

Hivatalos.

Törvényszéki hirdetések Kivonatban.

A sz. régi cs. k. járáshivatal tav. dec. 9-ről 2916 sz. a. felhívja Szűcs Albertet, ellene gr. Béli Ferencz által 936 e. ft iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. marius 17-e d. e. 9-kor. Részire kirendelt ügyvéd Wittstock.

A tasnádi cs. k. járáshivatal, mint törv. szék tav. december 21-ről 2173 sz. a. tudatja, hogy tasnádi-szántói Becski Sándor elfoglalt 59 számú házat, 4 szántóföldjét, és 2 kaszálóját, Balint Ábrahám kérelmére, f. é. február 18-án és martius 21-én d. e. 9-kor a t. szántói köz-ség házánál közárverésen el fogják adni.

A dézsmegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 27-ről 5955 sz. a. felhívja gróf Haller István örököseit, ellenök a k. fiscus által, a Babb-alapítványba tartozó 1000 e. ft tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. Részőkre kirendelt ügyvéd Fodor Antal, helyettes Brassai Károly.

A kolozsvármegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 30-ról 9942 sz. a. tudatja, hogy Ambrus Dániel elfoglalt 94 számú házat kül-monostor utcában, Kiermayer Károly kérelmére, f. é. február 13-án d. e. 10-kor a hely színen közárverésen, becs-árán alól is el fogják adni.

A kolozsvármegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 24-ről 9773 sz. a. felhívja Turman Károlyról volt özvegy Cserei Mihályt most Kovács Lajosné, ellene és Cserei Miklos örökösei ellen, a cs. k. pénzügyvédség által, az árjai alapítványba tartozó 1200 e. ft tőke kamatai iránt indított kereset védelmére. Részőkre kirendelt ügyvéd Grois Ferdinánd.

A kolozsvármegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 24-ről 9734 sz. a. felhívja gróf Bethlen Imrét, ellene és részesei ellen, Nagy Sándor által, 532 váltó ft. kamat iránt indított kereset védelmére. Részőkre kirendelt ügyvéd if. Pataki József.

A kolozsvármegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 30-ról 9171 sz. a. felhívja gróf Bethlen Imrét, ellene és B. B. Sigmundné ellen, az enyedi ref. collegiumnak tartozó 1000 magyar ft. kamatai iránt indított kereset védelmére. Targyalási hatánap f. é. martius 10-e. Részőkre kirendelt ügyvéd if. Pataki József.

A m. vásárhelymegyei cs. k. törv. szék tav. dec. 30-ról 4785 sz. a. tudatja hogy a Jós-Mária tömegéhez tartozó 547 számú házat poklos utcában, 15.500 e. ft. felkiáltási összegben kezdve f. é. február 11-én d. e. 9-kor a törv. széki bizottság szobájában köz árverésen el fogják adni.

A m. vásárhely megyei cs. k. törv. szék tav. dec. 24-ről 4966 sz. a. tudatja hogy Petrás Katalin öz. Kápdobó Simonné, 834 számú házat sáros utcában, Valczó és fia kérelmére, valamint 1082 számú házat a piacon Bogyá Ferencz kérelmére f. é. ápril 1-én és május 15-én d. e. 9-kor a törv. széki házánál, közárverésen el fogják adni.

Ausztriai birodalom.

— Ö cs. k. Apostoli Felség f. hó 5-kén kelt legfel. határozata által a paduai feynyitőházban levő egyének közül 41-nek büntetés ideje hátralevő részét egészen, 3-nak annak felét, 9-nek pedig egy harmadát legkegyelmesebben elengedni méltóztatott. A legmagasb kegyelmi tények azonnal végrehajtottak.

va, mennyire ügyekezett ez ősi birtokán jeles tehetségeit kifejteni, s a birodalmi társnépekkel versenyre kelve, a műveltségben előhaladni. Mert, hogy a magyar nemzet mióta a kereszténység karjain az európai államsaládba új tagként belépett, életrevalósága s társadalmi derékségénél fogva az európai csinosult népek műveltségi haladásaitól soha se maradt idegen, történeti tények szakadatlan sora bizonyítja, mit a történetírónak, ki az életvalóság megvesztégethellen jegyzője akar lenni, sem kicsinyelő szemüvegen tekintenie, sem hidegen mellőznie nem szabad. „Prima est historiae lex: nequid falsi dicere; deinde, nequid veri non audeat: nequa suspicio gratiae sit in scribendo, nequa simulatio“ — mondja Cicero.

Kedves kötelességet hisz teljesíteni Közönyünk, midőn a tudományos műveiről elhírhedt derék szerzőnek fenn emeztett legujabb munkáját is t. olvasói elébe vezeti, s a hazai egyetemes irodalom s műveltség történetének szempontjából részletesen megismerteti — A tér, melyen a mélyelmű búvár bírálati szigorral új munkáskint föllépett, nálunk nem művelletlen; a pályát már a múlt században nagy szerencsével kezdték törni Bod Péter, Benkő József és Seivert János; a jelenben pedig a halhatatlan emlékt gr. Kemény József, kinek öt erős negyedréti kötetre terjedő betűsoros kézirati magyar szótára Magyar- és Erdélyország tudósairól, minden korok tudósainak nyomtatványok vagy kéziratokban lerakott hódítmányait, bővíve saját újabb felfedezéseivel, magában foglalja. A léte korányan derengő erdélyi muzeum-egyesület komoly feladatainak kétség kívül egyike leend, e terjedelmes kézirati munkát a tudomány-sóvár közönség birtokába juttatni. De mi az érdemes szerző mesterszerű jelen munkáját különösen jellemzi, az ügyes be rendezés, szabatos rövidség, könnyen folyó hibátlan nyelv, s tárgyalási függetlenségénél fogva megnyerő szellem azon vonásai, mik a mű életrevalósága mellett tanuskodnak. Czélja szerzőnek felmutatni Erdélyt az irodalmi termelő munkásság körében a művelt világ előtt a legrégibb időktől a múlt századig. Feladatát szakavatott jártassággal megoldá, a nemes czélt pályagőztesen elérte. Értjük kedves modoru tárgyalásából, miként állt Erdély az irodalom munkakörében századok folya-án keresz-tül. Látjuk a gazdag szellemi képességet a magyar fajnál, mely meg a harczok vészfergetegei közt sem egy jelét adá, munkálva ható erejének. Látjuk a német elemnél a hangyaszigorgalmat s ki-

tartást, mely iker tulajdon anynyi nagnak s dicsőnek lön alkotója. — Különösen az ifjú nemzedékre, a tanuló seregére kíván hatni a művelt lelku tanár; munkája azért „rövid áttekintése Erdély irodalomtörténetének.“ Vázlatot nyújt csak az ifjuságnak, melynek minden oldalú kiképzését anynyi tanszak veszi czélpon-tul. A tendő sok, az idő pedig rövid. Csak ügyes tapintatu tanár gondolkozik így.

De ideje már, hogy ezen előzmények után a becses mű szövegének rostjai közé hassunk.

A t. szerző jelen munkája kijavított lenyomata avatott penájából folyt azon jeles értekezésnek, melyet a „Wiener-Zeitung“ társlapjai „Oesterreichische Blätter für Literatur und Kunst“ Nr. 32 — 40. ily cím alatt közölték: „Geschichtliche Nachrichten über Lehnstalten, Schriftsteller, Gelehrte, Bibliotheken und Archive in Siebenbürgen, seit dem 16-ten Jahrhundert bis in die Neuzeit.“ A becses közleményekre figyelem-zette annak idejében olvasóit a „Siebenbürger Bote“, „Transilvania“ című melléklapjának 35-d. számában, s ugyanott (Nr. 42—43.) mutatóványokat is adott belőlök kivonatban. A jeles dolgozatra tehát már akkor figyelmeseke valánk. Most pedig, midőn újvá ajándokul nyújtja azt parfügősi s barátinak, az utóbbi sorából mi is köszönettel fogadjuk a szves adományt, s mikint érdekes tartalmával fogva érdemli, részvétellel s szaktudományi hajlammal taglaljuk.

Az egész mű három szakaszra oszlik. — Az első Erdély tanintézteit, a második íróit s tudósait, a harmadik nyomdait, könyv s levéltárakat szabatos rövidséggel s mégis kielégítőleg ismerteti.

Bévezetőleg történelmi nyomokon híven kíséri az erdélyi három nemzet műveltségi haladását (1 — 8. l.). Áttér ezután a közműveltség s irodalom főtényezőire — a tanintézetekre, melyeket az egyenjogu vallásfelekezetek állásponájából, híven a zoknak történelmi kifejtéséhez, tárgyal (8. — 22. l.). Végül rövid szemléltetvén a mondottak felett, az ujjonnan átalakított gymnasiumi tanulmányokból eredező szálakat egy államerővel létesítendő országos egyetemnek eszméjében, mint központban, foglalja össze, minek életszükségét a tanügy újja szervezése is kétségbevonhatlanul bizonyítja (23. 24. l.). Bármily erős logikával s vonzó modorban igyekezis is a t. tanár az oktatás-ügy öszpontosításának szép eszméjét érvényre emelni, higgye

meg, hogy a hön ápoló vallásérdekek s a féltékenyen őrzött nemzetiségi hajlamok aligha fognak benne barátságos találkozási pontot, vizsgálató menhelyet lenni, főleg miután a t. szerző maga is kimondja (23. l.), hogy Erdély nevelő s tanintézetit anyagi lételőket legnagyobb részt magán alapítványoknak s községi adakozásoknak köszönik, melyek bizonyos föltételekhez kötvék. Mi értjük a t. szerző centralizáló nemes szellemét, tiszteljük szándéka tisztaságát; elismert egyik jellemvonása is a magyarnak, hogy a józan reformtól soha se vala idegen; de fontolja meg, kérjük, hogy vannak kényes tárgyak, nemzeti életkérdések, melyeket chinai falak védnek. A vallásérdekek, nemzetiségi féltékenység, mik népeknél s nemzeteknél soha se kicsinyesek, ha úgy tetszik, hallgathatnak, szunyadhatnak; de a kebel sajnó, s „él a fájdalom“, — miként a költő szól. Azért minden kényes ügynek idő kell. Tehát lassan!

A második szakasz (25 — 100. l.) az írókat s tudósokat hozza, kijelölven szerző a viszonyokat, melyek közt Erdély irodalmairai működtek, bíráló felfogással ecseteli a szellemet, mely azon kornak irányadója, utmutatója volt (25 — 29. l.). Megkezdi ezután a tudományemberek rajzát. Két lapon adja a hitujtásig élt írókat (29 30. l.) Klingsor az, ki Erdély íróinak sorát megnyitja. Itt leljük Béla király névtelen jegyzőjét is, a „historia de septem duobus Hungarorum“ elhírhedt szerzőjét, kinek hitelességét legujabban dr. Dümmler Ernő, német történetbúvár „De Arnulpho Francorum rege (Berlin. 1852).“ című munkájában vonta kétségbe; szerkesztményét (infandum!) irányregénynek nevezvén. Szerző. Bartal György után, ezen névtelenünket Miklós nagy-szebeni prépostnak állítja (?), ki IV. Béla királyunknak (1223. óta) jegyzője volt (?), s mint ilyen jelenik meg az erdélyi írók koszorújában. — Névtelenünket követi a XIV-d. században, mint erdélyi író, Küküllői János, s még néhányan a XV-dik század végeig.

A XVI-d. századbeli erdélyi írók élén a nagy Oláh Miklós áll (31. l.). Szabatos rövidséggel, de élénken rajzolja ezután szerző ezen század vallási mozgalmait (32 — 35. l.), melyek minden hitelekezetnél rendkívüli irodalmi munkásságot fejtettek ki majd minden tudományszakban. A magyar és szász nemzet irodalmi főszereplői mindenütt élesen kijelölvek.

(Folytatása köv.)

— Ferdinánd, Miksa és Károly Lajos főherczégek és fenségeik f. hó 15-kén Milanoba elutaztak.

— Milánóból írják jan. 17-kén, miképp, a népesség mindenhol örömteljes részvételt mutat a legmagasabb uralkodópár megjelenésénél. A korona első tanácsadóinak a császári udvarhoz lett meghívását Milanóban kedvvel elől gyanánt fogadják, nagy hűdörre köz-igazgatási intézkedésekre nézve.

— Thurn és Taxis hg. főudvarmester és lovassági tábornok f. hó 17-kén meghalt.

Külföld.

Svájc. A rendek tanácsa és jan. 16-án a szövetség-tanács (végrehajtó hatalom) kiegyenlítői javaslatát 33 szóval 2 ellen elfogadta, mire a foglyok tüsténti szabadonbocsátása el őn rendelve. A nemzeti tanács, mint multkorai számunkban írok, az előtti napon tette vala ugyane határozatot.

Közludat szerint, a szövetségi-gyűlést képező két tanács vagy kamara 14 re volt egybehíva a végett, hogy a szövetség tanács javaslatát a neuchatel-i ügy rendezését illetőleg megvizsgálja. Minden azt hitte, hogy a két tanács legott az első ülésben sietni og a párisi ajánlat elfogadásával s határozatának még az nap Berlinbe átküldésével, annyival is inkább, mivel Poroszország csak jan. 15-ig halasztotta el a segeregély mozgósítását. A nemzeti tanács azonban mit gondolt, mit nem, csak azt határozta, hogy holnap, azaz 15-én fog határozni. Az „Ind B” a helytől ezen lépést úgy magyarázza, mint szándékosan s azon nemzeti önértékből sugallott ténny, hogy ne látszanék „idegen nyomás” alatt cselekedni s a porosz medvebőr-csákók ijesztgetéseinek engedni.

S mialatt a nemzeti tanács 15-én elfogadja a szövetség-tanács javaslatát, a rendek tanácsa szintén ülést tartott maga részéről, s kevés vitatkozás után más nappal — a porosz kefelet-fejér kétálat háborusnak jelölt napra halasztja a különben kívánt határozatot.

A francia kormányon kívül ez eredmény előidézésében Austria higgadt s kimélyes eljárásának nem kis része van, a miért boszankodik is ám a porosz keresztetek ujsága. Mutatja ezt a bécsi kabinet legújabb jegyzéke, melyet f. hó 6-án berlini követéhez intézett. Ebben gr. Buol a cs. kabinet megnyugvását fejező ki a fölött, hogy a porosz k. kormány a mozgósítást jan. 15-ig elhalasztotta, s a vitály kiegyenlítését ujjalag egy értekezlet elé indítványozza terjeszteni; jegyzéke végén azon reményt fejező ki, miképp a fenfergő viszály jan. 15-ig ki lesz egyenlített; de ha a megoldás még ekkor sem következnék be, még azért a békés kiegyenlítés reményeiről teljességgel nem kell lemondani, s Austria hiszi, miképp a porosz király ő fls. a mozgósítás határozatának további elhárítását nem fogja megtagadni sat. Hasonlóan hangzott az angol jegyzék, sőt még az orosz is, s ekként a svájci szövetség négy nagy hatalom tanácsának befolyása alatt mondta ki a foglyok szabadon bocsátását.

Jan. 15 kén Berli-ben már alá volt ugyan írva a mozgósítási parancs; de az illető parancsokhoz szét nem küldetett. A svájci nemzeti tanács határozata távirai után megérkezvén, ez írott parancs csak papíron maradt a szándéklott „porosz-svájci háború” örök emlékeül. A toledói kardok pengéiről nem siker nélkül olvasta a porosz vasgyuró ez intő szokat: „Ne huzz ki engem ok nélkül! S — becsület nélkül ne dugj a hüvelybe vissza.” A burkcs egész becsülettel ott hagyá hüvelyében a kardot, mely a keleti háboru alatt több okkal igényli vala kihuzatását. És vajjon egész becsülettel pihenhet-e meg Poroszország nagy harczias lármája után, azt alig vallhatja meg magának. Egy délnémet lapnak már is ily nyilatkozatát olvasuk: „Azon diadal helyett, hogy Svájcot Poroszországnak saját hatalma és túlsulya előtt meghajolni látnók, a porosz kabinetnek egyedül azon kétértelmű és kevésse öröndetes elégtétel fog jutni, hogy a mit el, s ennek akarat-jában egyszersmind azon határt is találja, a meddig menni szabad.” S egy francia hivatalos lapban intés van Poroszországhoz, hogy meg ne kísértse „Franciaország jóindulatát kockáztatni s politikai hibát követni el oly nehézségek tanúsítása által, melyek az akadozások meghusítását által reá nézve kellemetlen következményt idézhettek elő!”

Bizonyosnak mondják, hogy a porosz király Neuenburgot illető felségi jogáról kész lemondani, de helyén látja az európai közö-zen módosulását diplomai értekezlet által szentesíteni. E lemondáshoz azonban más föltételt is kötne, azt t. i. hogy Neuenburg és Locle kastélyai az ezekkel tartozó kormányjakkal együtt (melyek jövedelme 20,000 tallér) örökösan a porosz uralkodó ház birtokában maradjanak, s a porosz zászló ezek felett mindig ott lengjen! Az értekezlet helyéül most Frankfurtot hírlk.

— Azon indítványok, melyeket a szövetség-tanács a neuchatel-i gyűlés a szövetséggyűlés elé terjeszt, imezek:

„A svájci szövetséggyűlés, a szövetség-tanács jelentésének meghallgatása után, a szövetség felségi jogának gyakorlatában, elhatározza:

1) Az 1856. sept. 3-ki neuchatel-i fölkéltet illető per meg van szüntetve;

2) a vádlókamra által vádallapotha helyezett vádlottaknak a neuchatel-i kérdésbeni végleges egység megkötéséig Svájcot el kell hagyniok;

3) a végleges egység a szövetség-gyűlésnek jóváhagyás végett előterjesztendő;

4) a szövetség-tanács van a végrehajtással megbízva.

A szövetség-tanács a maga üzenetében a azon meggyőződését fejező ki, miképp a foglyok szabadon-bocsátása esetében, Neuchatel függetlenségének elismerése biztosítva van.

Franciaország. — Nagy zajt üt Franciaországban Chambord grófján Salvandy halálán sajnálkozó levele, melyben a Bourbon és Orleans-ház közti fusiot bevégzett tényül-jelenti. Az „Ind B” szerint az egész csak annyi, hogy a két rokon család egymás iránt kiengesztelődött ugyan, de politikai elveikre nézve most is oly távol állnak egymástól, mint mindig. A párisi gróf a tricolort semmiképpen se akarja elvetni s a régi Bourbonok lilomszálára támaszkodni.

— Constantin nhercegen kívül Mihály nherceget is várják Párisba. Mindkét orosz hereceget a legnagyobb pompával akarják fogadni s biztosan számíthatni arra, egy párisi levél szerint, hogy tartózkodásuk Párisban a Francia-s s Oroszország közti viszonyt teljesen megszilárdítandja.

— Vergerre f. hó 17-kén a halálos ítéletet a törvényszék kimondá, azon nyilatkozattal, hogy semminemű enyhítő körülmény se szől a vádlott mellett. A tárgyalás alatt oly szilajon viselte magát, s a rágalmak, miket a papi rend főbbjei ellen emelt, oly botrányosak voltak, hogy a vádlottat ki kellett utasítani a teremből, ügyvéde hiában hozta fel, hogy védenéce örült. Az ülés délelőtt 10 órakor kezdődött s d. u. 5 órakor végződött. Ropant számú hallgatóság gyűlt össze a tárgyalásra.

— Morny gróf szíve most már valóban orosz fogságba esett. Trubetzkoi herecegaszszonnyal, egy vagyonlalan, de kiváló szépségű hölgygyel egybekelt, 2 millió értékű gyé-

mántal s drágakövel ajándékozván meg aráját. Rothschildnak saját nyilatkozata szerint is utána Morny gróf a leggazdagabb ember Franciaországban.

— A párisi utóértekezlet jegyzőkönyve csak a ratificatiók megtörténtével fog közzé tétetni, mi febr. 1-je előtt nem remélhető.

Oroszország. — Sz. Pétervárról ezt írják f. hó 2-ról. Az Oroszország és China közti viszonylat nem állom többé. Kia chta és Pecking közt ugyan is, melyek 1400 mérfutnyi távban vannak egymástól, közvetlen postai közlekedés állítottott fel.

— Varsóból jan. 8-kán írják: Az ország lakosságának meglepetésére, a mostani czár trónraléptéhez kötött remények egyszerre teljesültek. A lapok három cs. rendeletet tesznek közzé, melyekben a varsói eddigi érsek-helyettes Fialkowszki valódi érsekké, a Kalisch-Kujavien, Marszewski püspöki megyék administratora, azoknak püspökévé és a csuklyás szerzetesek tartománynok, Szimanski, podlachiemi püspökké kinevezetnek.

— Az orosz kormány visszahívta a Ki-győszigetről azon hadnagyot és hét matrózt, kik ott majd három hónapra keresztül európai figyelem tárgyai voltak.

Spanyolország. A neunburgi kérdés csillagzata a politikai látkörön éppen jókor alszik ki, mert Spanyolországban érdekes látvány van készülöben lekötöni az általános figyelmet: egy szilaj pepitai tánc, mely a benne szereplő tánczmeistereknek aligha tartós egészségökre ütend ki. E szerencsétlen felszítet jelenleg egymást erő befogatások színhelye. A nép lehangozt, elkeseredett, s minden órán kész elfojtott mérge színültig telt poharát nem ugyan a királyság, hanem azon dynastia fejére kiönteni, mely köző ellenes üdvét abszolutizmusban keresi. Érti ezt a jelen Narvaez- féle cabinet, mely egyik újat a másik után, s végre mint látszik egész karját is oda engedte az abszolutizmusnak, s azért önfentartása ösztönéből elhatározta mind elzárni vagy száműzni a jelen rendszert ellenző pártok előkelőbb tagjait. Így közelebből Prim tábornokot is, a progressisták egyik képzelt főnökét, midőn a francia követtség estélyéből hazamenne, elfogják s a toledói börtönbe kísérik, hogy a mint hírlk, a canariái szigetre száműzzék, — s jan. 7-ről ezt írják Madridból: „O’ Donnel s a mostani rendszernek több más ellensége mátl fogva rejtve tartja magát, valószínűleg attól félvén, hogy mint Prim, rögtön befogatik, s a tartományokba vagy valamely szigetre vitetik el. Ezen aggodalom nem is alaptalan, mert az abszolutisták carlisták azon gyűlekeztében, mely tegnap tartott a királynál, ez utolsó nyilván kimondotta, hogy az Isabella által elfogadott Don Carlos családjalvi fusio-terv kivételére egy némely egyén, s nevezetesen O’ Donnel száműzetése szükséges.

Ásia. A persa uralkodó székét folyvást ingatják a hírlapok, de tén valóságos is ugy van. Mirza a ministertörekednek, némely hírek szerint a főhatalom elnyerésére, de mint látszik, csak orosz érzelműk hírlk ezt, mert Mirza az angol részre meg volna nyerve.

Feruk-Khán Angliába is átmenend a viszály kiegyenlítésében működni; mi ha nem sikerülne, a közelebb megnyilvánló parlament al kalmásint nagyobb terjű háboru értelmében fog nyilatkozni. Már is azt írja egy legújabb távirati sürgöny, hogy az angol cabinet a kamarák megnyitására az indiai hadsereg és hajóhad szaporítására pénz fog kéri.

Stambulból jan. 9-kén írják: Az angol expedicio Bassorában szándékozik kikötni, hová a bagdadi angol consul is megérkezett; a maszkati imámmal az ottani angol residens egy véd- és dacz szövetség tervén dolgozik; másrészt pedig Persia 20 gyalog zászlóaljai és 5000 lovas indított a persa föl felé. Oroszország pedig mind az orenburgi terüle-

ten, mind a Kaukaszban hadcsapatokat tart készen, melyek az angol ágyuk üdvözlétének fogadására bizonyosan késni nem fognak.

Hir szerint, a cserkeszek Ibrahim vezérlete alatt fényes győzelmet vívtak volna ki az oroszok fölött, elvévén tőlök 9 ágyut, mely alkalommal egy orosz tábornok is elesett.

— Némely tudósítások szerint Canton e-lött ismét ellenségeskedésre került a dolog, melyben az amerikaiak is résztvettek; ez utolsók között három a chinaik lefejezték s fejüket a város falaira tűzték ki. — A cantoni kormányzó még mindig keményen tartja magát, — a várost ért s iszonyu romkist okozott bombázítás csak az ellenállási makacsságot nevelte.

A francia kormány nincs megelégedve a cantoni eseményekkel s vadolja az angol kormányt, hogy valódi expeditiót küldött oda, s nem vette magához a francziát is kényerestársul, pajtásul.

Legújabb sürgöny szerint, Seymour a chinai vizeken parancsot kapott az ellenségeskedések megszüntetésére addig, mig segédereje fog érkezni.

Ujpostá.

A svájci szövetség-gyűlés határozata már végre is hajva: a szövetség főállamügyésze Neuchatelbe menvén, a foglyok perét formaszert megüzintette, utleveleket küldte s a francia határon átkísértette. A föltétlen szabadon bocsátás tehát a Svájc részéről megtörtént; mi következők már egyéb, mint Poroszország részéről is a föltétlen lemondás Neuchatelhez igényeiről. Föltétlen engedést, föltétlen engedést: ezt igényli a dolgok logikája, s ezt adja értésül Poroszországnak a francia „Moniteur”, nehogy valamiképp politikai hibát kövessen el a maskint cselekvés által.

Poroszország már is jelentést tett a londoni jegyzőkönyvet aláírt nagyhatalmakhoz az iránt, hogy a porosz kormány minden katonai rendszabályát megszüntetendi, s kész arra, hogy a neuchatel-i ügynek végleges rendezése végett a londoni jegyzőkönyvet aláírt hatalmakkal alku-dozzék. Mint az angol miniszterialis „Post”-nak írják, még eddig sem Angliának, sem Franciaországnak nem sikerült Poroszországtól a föltétlen lemondás ígérezeit megnyerni. A burkus nem akarja a konczot nyilatztatlan elejteni.

A neuchatel-i conferentia, Angolország kívánatára, Párisban fogna tartatni. Ki mondja hát, hogy az angol nem tudna udvarias lenni, s a porosznak is alkalmat nyujtani arra, hogy magas pártfogója lábainál tehesse meg nagyszerű lemondási áldozatát, ha már így tetszett neki.

Párisból hallszik, miképp ez uttal a napolyi kérdést is ujjalag előveszik és komolyan fogják egy vagy más uton eligazítani. Napoleon immár megmondta, hogy az utolsó felhők is oszolnak — oszolniok kell!

S a spanyol felhőre is egykor rákerül a sor. Most a királynő Concha tábornokkal akar szerencsét kísérteni, ki ő felségét hathatós előadásokkal meggyőzte az eddigi politika veszélyes voltáról. Concha O’Donnell is megnyerte az új kabinetbe. Amde a király nagyon boszankodik ez eredményekért s felséges felét — feleséget bizonyos kezében levő levelekkel fenyegeti.

Triestből írják jan. 19. „Azsia” Lloyd-gözs mely f. hó 10-én indult el innen Stambulba, 12-kén Valona táján hajótörést szenvedett. Az utazók, a pénzposta s a levéltáska szerencsésen megmentek. A hajó és az áruszer egy részét is remélik megmenthetni.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIRDETESEK.

(69.) 625 (2—3)
praes.

HIVATALOS.

A Kolozsvártt székelő cs. k. kerületi törvényszék ezennel közlé teszi, hogy az elhunyt kormányzékai ügyvédek: Gal József, Szabó Antal és Nagy József után hátramaradt peres irományok átvizsgáltattak és innen kivethetők. A kerületi törvényszék elnöki hivatalából.

Kolozsvár, dec. 22-dikén, 1856.
Oechsner, m. k.

Nem hivatalos.

(66) (4—8)
Hő feltételek mellett kiadó bérbe

Kolozsvártt egy jeles kalapos műhely minden ahoz kívántat eszközökkel, készületekkel, kalapokkal üzlettel, s ha kívánatni fog, a kalapkészítéshez szükséges kész anyagokkal együtt. — A kibérteni szándékozó ez iránt bővebb utasítást vehet Csató Jánostól, lakása belső közép-utca, 536 sz. alatt

(71) (2—3)
53.—856.
A Kolozsvártt létező erdélyi nemzeti

színháznak, f. 1857-ki virágvasárnapjától számítva egy vagy több évre, valamely vállalkozó általi átvételére ezennel csöd hirdetetik.

Jelentési határidő f. évi febr. 15-ke, mely napig a vállalkozók személyesen vagy bérmentes levél útján magukat alólírtán jelentsek Kolozsvár, jan. 8-án. 1857.

Az erdélyi nemzeti színházi bizottmány nevében,
Groisz Ferdinánd, jegyző

(73) (1—3)
Belső monostor-utczában a 191 sz. alatti ház eladó; értekezhetni iránta belső közép-utczában 519 sz. háznál

(74) (1—3)
Kereskedői g. akornokul felvétetik egy magyar és német beszédben s irásban jártas ifjú. Bővebb értesülést vehetni Schütz Károly kereskedésében.

(75) (1—3)
ELADÓ BILIÁRD; értekezhetni belső monostor-utca 189 szám alatt.

(76) (1—3)
B. Radák Istvánnőnek bányabükki fogadója f. é. ápril 24-kén kezdve három évre árverés útján fog kiadni. — Kivenni szándékozók kéretnek 100 ft. bántapénzzel ellátva, februar 16-kán Kolozsvártt a báróné piacz-sori 452 számú házában megjelenni. —

(64) (3—3)
A most három éve Drezda mellől hozatott angol sertésemeli siker és elismerés következtében gazdaságunk ezen ágá előmozdítására a lehető legtöbbet ohatvann tenni, egyenesen Angolhonból meghozattam az ott elismert, legjobb három fajsertést; — ugymint a sok szőrü berkshirrit, a fekete kevés szőrü essexit és a fehér kevés szőrü leicesterit; mind három fajnak megvannak Angolhonban pártolói, mi arra mutat, hogy egymásnak méltó vetélytársai. —

Nem akarok az említett sertésekkel magán üzletet folytatni, de sőt örülnék, ha ezen hasznos állatok honunkban mentő inkább terjednének, s több keresztezési kísérletekkel idevaló fajjakkal sertéseink nemisése mentő gyorsabban haladna.

A most újonnan érkezett 3 faj sertés bármelyikéből egy 8 hetüs malacz ára 40 p. frt. A Drezda mellől hozatott sertésekből, vagy minthogy ez is Angolhon Suffolk kerületéből való; a suffolkiakból egy 8 hetüs malacz 30 p. frt. Mongolicza koczátló származott malacz 10 p. frt. Félvér koczátló és televér kantól született 15 pfrt.

A Drezdából hozatott fajtából több kanjaim lévén, jó fajtából való koczákat hágatok velők, mások számára is Ára egy kocza hágatásnak; egy malacz választásom szerint.

A megrendeléseket kérem gazdaságom felügyelőjéhez: Elekes Istvánhoz intézni, hogy a megrendések rendje szerént tudhassuk a malaczok lételet a megrendelőkkel. A ki ugy akarja Kolozsvártt veheti át rendelt malaczait, melyeket darabonként 1 p. forintért bészállítatok.
Gr Bethlen Sándor.

(77) (1—8)
Alólírt a száj- és fogbetegségek több eseteiben kedvező sikerrel rendeli a szenvedőknek gyógyserül:
Popp J. G. fogorvos (belváros, Goldschmidgasse, 601 sz.)

Anatherin Szájvizét
minél fogva azt bátran meri ajánlani bárkinek
Bécs, oct 1855
Dr. Born, m. k.

Bizományosok: Wolff J. gyógyszerész. Szebenben: Zóhrer Ferencz. J. Bras-sóban: Kim. Klockner és Hoffmann J. Szász-városon: Leonbárd F. J. M. Vásarhelyt: Fogarasi D. Medgyes: Oerendi F. J. Segesvárt: Misselbacher B. J. Károlyfejevárt: Megay F. Beszterczén: Dietrich és Fleischer K. Vásarhelyen: Kléber gyógyszerész. Erzsébetvároson: Schmidt F. Thordan: Wolff G. gyógyszerész. Balázsfalván: Kovrig Tivadar.